

Daman stromový – zapomenutý poklad českých zoologických zahrad

Věnováno památce RNDr. Petera Luptáka

V r. 2000 otiskla Živa pozoruhodný článek Petera Luptáka nazvaný *Damany – malí příbuzní slonov*. Autor v něm mimo jiné výstižně píše, že „damany patria ku skupine cicavcov dodnes pomerne zanedbavanej a verejnosti len malo známej“. V současnosti žijící zástupci řádu damani (Hyracoidea) se tradičně dělí do tří rodů: *Procavia* – skalní damani, *Heterohyrax* – stepní damani a *Dendrohyrax* – stromoví damani. Zatímco druhy prvních dvou rodů bývají poměrně častými chovanci zoologických zahrad a čas od času se o nich objeví i článek, stromoví damani jsou v tomto směru velmi opomíjeni. Podle mezinárodní databáze zvířat chovaných v zoologických zahradách (ZIMS) najdeme zástupce rodu *Dendrohyrax* pouze ve dvou zoo na světě – v Ostravě a ve Dvoře Králové v celkovém počtu 7 jedinců (v nedávné době žili také v Praze a Plzni). Rádi bychom proto navázali na Petrův článek a využili příležitost, kdy jsme jedinák země na světě, kde zoologické zahrady tato zvířata chovají, abychom v původním českém textu shrnuli naše dosavadní znalosti o nezapomenutějších ze zapomenutých – o stromových damanech.

Kam patří a kdo jsou – systém a evoluce

O blízké příbuznosti damanů ke slonům, tedy chobotnatcům (Proboscidea), a k sirénám (Sirenia) bylo již (i v českém jazykovém prostředí) napsáno mnohé. V zásadě se na ní shodují všechny vědecké studie tohoto století, jakož i na faktu, že tyto tři řády tvoří součást samostatné větve placentálních savců Afrotheria, která se vylíčila od všech ostatních. V čem již shoda nepanuje, je otázka, zda jsou chobotnatcům příbuznější damani nebo sirény (skupina zahrnující chobotnatce a sirény bez damanů se nazývá Tethytheria). Zatímco toto dělení podporovala většina studií za-

ložených na srovnávání molekulárních znaků, podle morfologických studií a nových taxonomicky i počtem genů komplexnějších molekulárních prací (např. Meredith a kol. 2011) to vypadá, že damani a chobotnatci si stojí vzájemně blíže než sirény (mají např. podobnější stavbu lebky v okolí oka).

Obdobné nejasnosti panují ve vzájemné příbuznosti mezi jednotlivými rody damanů. Takže stromoví damani mohou být sesterští jak ke stepním, tak ke skalním. Odpověď na to, ke komu mají stromoví damani vlastně blíže, dá zřejmě až budoucnost. Jejich základní charakteristiky jako

absence žlučníku nebo potních žláz, mezaxonické končetiny (osa prochází třetím prstem) nebo čtyři prsty na přední a tři prsty na zadní končetině (jako u slona afrického – *Loxodonta africana*) jsou shodné s ostatními damany. Tak jako ostatním damanům jim chybějí špičáky, zubní vzorec má podobu řezáky I 1/2, špičáky C 0/0, třenové zuby P 4/4 a stoličky M 3/3, přičemž korunky stoliček jsou u stromových damanů nižší než u zbylých dvou rodů. Diastema (mezera v zubní řadě) u stromových damanů měří 15–17 mm, tedy stejně jako u damanů stepních, avšak více než u d. skalních. A shodný s ostatními damany je i počet chromozomů $2n = 54$. Karyologická charakteristika patří k důležitým znakům – zatímco u řady savců se počty chromozomů často liší mezi druhy či dokonce poddruhy (např. koňovití – Equidae), tak v případě damanů je jejich počet shodný i mezi rody. Typy chromozomů se však mezi jednotlivými rody liší. Rod *Dendrohyrax* má 15 párů akrocentrických chromozomů, pět párů subtelocentrických, pět párů submetacentrických a jeden pár metacentrický. Oba pohlavní chromozomy jsou submetacentrické (Prinsloo a Robinson 1991). Hmotnost dospělých jedinců se pohybuje mezi 2–2,5 kg a zvířata pozorovaná v přírodě jsou monomorfní, tedy samci mají stejnou velikost jako samice. Délka těla je 45–60 cm, krátký ocas nepřesahuje 3 cm.

Zajímavou morfologickou charakteristikou damanů je počet bradavek mléčných žláz. Zatímco u stepních a skalních damanů jde shodně o 6, u stromových damanů se jejich počet pohybuje od dvou do šesti a stal se dokonce jedním z určovacích znaků pro taxonomické rozdíly (tab. 1).

Rod *Dendrohyrax* se tradičně dělí do tří druhů: daman stromový (*D. arboreus*, obr. 1; z východní a jihovýchodní Afriky), d. pralesní (*D. dorsalis*, obr. 3; ze střední a západní Afriky s výjimkou savanové oblasti Dahomey Gap od Beninu po Ghanu) a d. horský (*D. validus*, obr. 4; z východní Afriky). Zatímco daman stromový a d. pralesní jsou uznávány jako jednoznačné druhy, u damana horského panují značné pochybnosti a často bývá uváděn jako poddruh d. stromového, přičemž někteří autoři (Shoshani 2005) dokonce na základě morfologických charakteristik odmítají poddruhy d. stromového rozlišovat. Na druhou stranu daman horský se od damana stromového liší i zcela jinými hlavovými projevy, což z muzejních preparátů ověřit nejde. Rozdíly mezi druhy shrnuje tab. 1.

Ještě složitější než vymezení druhů je případné poddruhové členění. To bylo dosud založeno rovněž na morfologických

1

1 Zatímco skalní damani rodu *Procavia* a stepní damani rodu *Heterohyrax* se v zoologických zahradách chovají často, stromoví damani (*Dendrohyrax*) jsou naprostou vzácností. Důvodů je zřejmě více, ale mezi hlavní patří bezpochyby přesun aktivity do nočních hodin, k němuž u těchto plachých zvířat v zoo dochází, obtížné zajištění náhradní potravy (listů stromů a keřů) a s tím spojené nesnadné rozmnožování. Na obr. jedinec damana stromového (*D. arboreus*) v Zoo Praha. Foto M. Sloviak

Tab. 1 Základní rozdíly mezi jednotlivými druhy stromových damanů rodu *Dendrohyrax* podle C. Jonese (1978). * Nepublikovaná měření z Rwandy uvádějí délku hřbetní skvrny damana stromového 17–48 mm, takže tento znak není pro diagnostiku druhů zcela spolehlivý.

Druh	Délka lebky [mm]	Hřbetní skvrna, její barva a délka [mm]	Bílá skvrna pod bradou	Chlupy na těle	Nos	Počet bradavek
daman pralesní (<i>D. dorsalis</i>)	96–117	žlutobílá (42–72)	ano	dlouhé, měkké	holý	2
d. stromový (<i>D. arboreus</i>)	78–92	krémově bílá (23–30)*	ne	krátké, měkké	chlupatý	2–6
d. horský (<i>D. validus</i>)	78–98	žlutorezavá (20–40)	ne	krátké, hrubé	chlupatý	2

znacích, případně etologických rozdílech (hlasové projevy). Genetická porovnání zatím chybějí, takže lze očekávat v tomto směru v budoucnosti značné změny. U damana pralesního rozlišujeme 6 poddruhů (v závorce uvádíme stát, odkud pochází typový exemplář použitý při popisu): *D. d. dorsalis* (Rovníková Guinea), *D. d. emini* (Demokratická republika Kongo), *D. d. latrator* (jih Demokratické republiky Kongo), *D. d. marmota* (Uganda), *D. d. nigricans* (Angola) a *D. d. sylvestris* (Guinea). U damana stromového se poddruhy často neuznávají. Pokud se rozlišují, pak mezi většinou nezpochybnované patří: *D. a. arboreus* (Jihoafrická republika, Mozambik), *D. a. adolfi-friederici* (Demokratická republika Kongo, Rwanda, Burundi), *D. a. crawshayi* (střední Keňa), *D. a. ruwenzorii* (Demokratická r. Kongo), *D. a. scheelei* (Tanzanie), *D. a. schubotzi* (Demokratická r. Kongo) a *D. a. stuhlmanni* (Tanzanie, jihovýchod Demokratické r. Kongo). Daman horský má pak tři poddruhy: *D. v. validus* (Keňa – Meru a severní Tanzanie – Kilimandžáro), *D. v. adersi* (ostrovy Zanzibar, Pemba a Tumbatu) a *D. v. terricola* (východní Tanzanie).

Ze života damanů – ekologie a etologie

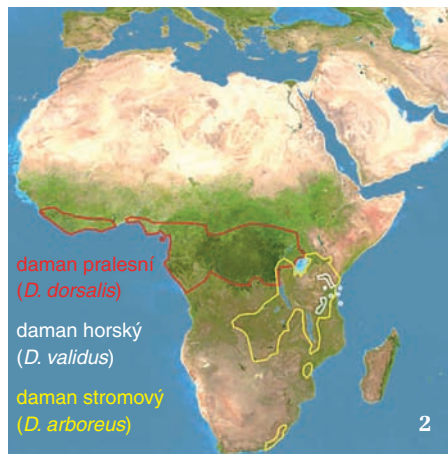
Stromoví damani představují z evolučně-ekologického hlediska naprosto unikátní zvířata zejména tím, že jde o jedny z mála stromových živočichů (ne-li o jediné), kteří nemají žádné adaptace k životu na stromech. Na stromech se však pohybují zcela hladce, dokáží např. rychle šplhat po kmenech o průměru až 50 cm (nebo i po rámu dveří). Obývají nížinné a horské lesy až do nadmořské výšky 3 500 m.

Zatímco skalní a stepní damani žijí aktivně ve dne a spásají trávy a byliny, o stromových damanech panuje přesně opačná představa – tedy že jde o zvířata s noční aktivitou a okusovače listů na stromech. Výzkumy prováděné ve Rwandě v 90. letech těsně před katastrofální občanskou válkou však odhalily zajímavé skutečnosti. Tamní damani stromoví jsou poměrně málo aktivní (pouze 16 % z 24 hodin), přičemž největší aktivitu vykazují tři hodiny po západu slunce. Samci se skutečně pohybují převážně v noci, avšak samice bývají neaktivnější ráno až dopoledne (vyjma horkých poledních hodin). Ráno obvykle vylezou z dutiny, lehnou si na větev, nahřejí se na slunci a pak jdou za potravou. Svůj aktivní čas věnují obě pohlaví v noci převážně konzumaci potravy a během dne přesunům. Na výraznou část pobytu mimo úkryt přes den upozor-

nila u stromových damanů i starší studie z Keni (Rundai 1984). Zdá se tedy, že ona pověstná noční aktivita představuje spíše adaptaci na intenzivní pronásledování člověkem.

Hlavní potravou damanů jsou listy hagenie habešské (*Hagenia abyssinica*) a třezalky *Hypericum revolutum*, kterou vyhledávají. Tím, že konzumují zejména listy bohaté na vlákninu, se skutečně liší od skalních a stepních damanů. Zřejmě mají i pomalejší metabolismus. Na druhou stranu neztrácejí čas hledáním potravy. Pro jejich život jsou naprosto klíčové dutiny ve stromech. Musí tak kombinovat místa, kde rostou stromy s mnoha dutinami a zároveň stromy s preferovanou potravou. Takže např. chutná třezalka je sice skvělou „občerstvovací stanicí“, ale vzhledem k nedostatku dutin k celodennímu využití pro damana místem ne zcela vyhovujícím. Naopak v Jihoafrické republice bydlí stromoví damani často v darmotě (*Sideroxylon* sp.), jejíž listy jsou však pro ně nepoživatelné. Jelikož v dutinách tráví drtivou většinu svého času, je výběr vhodného stromu pro damany zřejmě podstatnou záležitostí. Ukazuje se, že k úkrytu v dutinách upřednostňují stromy, které jsou zároveň poměrně málo napadené hnilobou, s tloušťkou 40–80 cm a v dané oblasti vysoké, v průměru 4–8 m (Gaylard a Kerley 2001). V noci šplhají a přebývají ve vyšších částech stromů než ve dne. Zřejmě jim tato adaptace umožňuje vyhnout se nebezpečným nočním pozemním predátorům. Když slezou na zem, pak téměř výhradně kvůli přesunům nebo potravě.

Stromové damany ohrožuje množství predátorů. Mezi nejzávažnější patří kočkovitá a cibetkovitá šelma – zejména levhart, serval a ženetky, dále krajty, orli a sovy. Avšak nejen predátoři nebo člověk pro ně

představují smrtelné nebezpečí. Jak bylo nedávno dokumentováno, stromoví damani se mohou stát nechtěně hračkou pro šimpanze (*Pan troglodytes*), kteří si s nimi hrají velmi nevybíravým způsobem – hází s nimi, bijí je klackem. Je zajímavé, že tyto případy nemusejí skončit konzumací damana, což vylučuje predaci jako vysvětlení drsného chování (Hirata a kol. 2001). Mimochodem se neomezují pouze na damany, obětí těchto činů šimpanzů se stávají i různé druhy kočkodanů a gueréz.

Především v noci jsou patrně poměrně výrazné hlasové projevy damanů. Ozývají se hlavně samci, ale byly zaznamenány i u samic, zejména pokud nejsou doprovázeny samcem (Milner a Gaylard 2013). Zatímco studované populace damana stromového ve Rwandě vydávají zvuky nejvíce na počátku období sucha (Milner a Harris 1999), damani horští v pohoří Udzungwa v Tanzanii se projevují intenzivně celoročně (Topp-Jørgensen a kol. 2008). Hlasů známe u stromových damanů celou škálu včetně „pronikavého pláče“ mláďat, uklidňujícího řehání rodičů nebo klapavých zvuků při vyrušení.

Pro stromové damany představuje důležitý zdroj informací i čichová (olfaktorická) komunikace. Dělalí si odkladiště trusu („záchody“), které sdílí několik jedinců. Nacházejí se nejčastěji v dutinách nebo u paty stromů a jejich hustota bývá ve využívané oblasti poměrně značná.

Sociální život těchto zvířat zůstává neznámý. Jejich domovské okrsky mají rozlohu od 600 do 3 000 m², přičemž drtivou většinu času setrvávají v oblasti ne větší než 2 500 m². Zatímco domovské okrsky samic se překrývají v prostoru (nikoli však v čase), u samců se zdají být exkluzivní. Dosavadní výzkumy však zahrnovaly příliš malý počet zvířat na to, aby se mohlo hovořit o teritoriích (exkluzivně hájené území). Ve více než 85 % případů pozorování v přírodě zaznamená badatel osamocené zvíře. Potká-li dva jedince pospolu, nejčastěji jde o samici doprovázenou mládětem nebo dospívajícím jedincem, výjimečně o dospělý pár. O rozmnožovacím systému tak lze pouze spekulovat – zřejmě provozují fakultativní monogamii nebo slabou polygynii. Rozmnožování probíhá v přírodě pravděpodobně nesezonně. Námluvy bývají poměrně dlouhé a trvají 2–10 dní. Po 7,5–8 měsících březosti se rodí jedno až dvě mláďata o hmotnosti zhruba 200 g. Daman stromový chovaný v lidské péči se nejdéle dožil 14 let.

Populační hustota damanů se pohybuje kolem 10 dospělých jedinců na hektar, přičemž v oblastech zcela nenarušených lidskou činností to může být až 18 jedinců na hektar. U damana pralesního jsou populační hustoty údajně menší, uvádějí se pouze 1–2 jedinci na 1 km² (Shultz a Roberts 2013).

Poměrně zajímavým prvkem chování damanů je kojení, protože u řady druhů počet bradavek značně převyšuje počet mláďat ve vrhu (u stromových damanů obvykle dvě). Damani stromoví kojí nejčastěji po rozbřesku a před setměním. Mláďde upřednostňuje jednu bradavku (pije z ní ve více než 80 % případů) a tuto preferenci získá nejpozději ve stáří čtyř dní. Kojení iniciuje i ukončuje většinou mláďe.

2 Původní rozšíření všech tří druhů stromových damanů rodu *Dendrohyrax*. Je nutné poznamenat, že okrajové hranice řady areálů, zejména damana stromového a d. pralesního, se podle různých autorů liší. Znázorněné areály jsou ty potvrzené většinou zdrojů. Orig. J. Pluháček. Upraveno podle více zdrojů uvedených v textu a na webové stránce Živy

3 a 4 Daman pralesní (*D. dorsalis*, obr. 3) a d. horský (*D. validus*, 4) nejsou v současnosti v zoologických zahradách chováni vůbec. Orig. M. Chumchalová, podle různých zdrojů

Jednotlivá kojení trvají poměrně dlouho (v průměru téměř tři minuty, maximálně 6 minut) a s věkem se prodlužují, což je jev poměrně vzácný, i když u některých savců rovněž dokumentovaný (u hrocha obojživelného – *Hippopotamus amphibius* nebo nosorožce sumaterského – *Dicerorhinus sumatrensis*, viz Živa 2011, 3: 137–139). Mláďe stromového damana pije zhruba každé dvě hodiny. K odstavení dochází ve věku 3–7 měsíců.

Všudypřítomní, leč chutní – ochrana damanů

Díky poměrně malé velikosti těla a velkému areálu nečelí v současné době ani jeden druh rodu *Dendrohyrax* přímé hrozbě vyhubení. Podle Červeného seznamu Mezinárodní unie ochrany přírody (IUCN Red list) je daman horský v kategorii „blízko ohrožení“, zatímco další dva druhy jsou uváděny jako zcela neohrožené. Populační trendy však mají u všech tří druhů klesající tendenci početnosti.

Stromoví damani patří v místech, kde žijí, mezi klíčové býložravce daných lesů. Zřejmě nejdůležitějším faktorem omezujícím hustotu populace je počet vhodných dutinových stromů v oblasti. Přestože lov damanů není ve většině afrických zemí legální, pytláctví zůstává velmi rozšířené: roční úlovek se pohybuje místy i na úrovni 45 damanů z km². Dokud byl lov legální, tak např. jen v okolí Kilimandžára v Tanzanii bylo počátkem 70. let 20. stol. chyceno 4 700 damanů horských (Roberts a kol. 2013). Damani jsou zabíjeni zejména pro maso a kůži. Pytláci je loví buď ostřepy nebo za pomoci psů, případně pod

stromem rozdělají oheň a polekaný daman opustí dutinu v domnění, že se blíží požár. Nejhorší jsou však klasické pasti, hlavně oka schovaná na cestě v podrostu, kudy damani procházejí.

Všechny tři druhy stromových damanů citlivě reagují na lidskou činnost v tropickém pralesi, kde hlavním problémem není jen pytláctví, ale také těžba dřeva, a to včetně selektivní. Stromovým damanům nejvíce vyhovuje zapojený les a v místech s výběrovou těžbou klesá jejich početnost až na polovinu, jak ukazuje situace damana horského v Tanzanii. Navíc do vykáčených oblastí proniká „kompetiční“ příbuzný daman stepní, který rychle zabírá uvolněnou niku. Na druhou stranu v lese, který není člověkem vůbec ovlivněn, se počty damanů na okrajích i ve středu porostu neliší. Obecně se uvádí, že neporušenost lesa je důležitější než jeho plocha a populaci damanů stačí nepoškozený les do 5 ha.

Udržíme je? Chov damana stromového v Zoo Ostrava

Jak bylo v úvodu řečeno, damany stromové chovají pouze dvě zoologické zahrady na světě (resp. z těch, které používají mezinárodní databázi ZIMS, sdružující téměř tisíc zoo) a všechny se nalézají v České republice. Všichni „čeští“ stromoví damani byli získáni z přímého odchytu v Tanzanii na přelomu let 2009 a 2010 do zoologických zahrad v Ostravě, Plzni a Praze. Celkem přišlo 9 zvířat (pět do Ostravy, tři do Prahy a jedno do Plzně). Vzápětí putovala jedna samice z Ostravy do Prahy a jeden samec z Prahy do Plzně. Byly tak sestaveny dva páry v Ostravě, trio v Praze a jeden pár v Plzni. Pouze v ostravské zoo se však úspěšně rozmnožili a jeden z potomků (samec) byl v r. 2012 převezen

do Zoo ve Dvoře Králové nad Labem. V Plzni a Praze došlo mezitím k úhynům a jeden samec z Prahy byl nedávno převezen do Ostravy, takže mimo Ostravu zůstává nyní (červenec 2016) pouze jeden samec ve Dvoře Králové (tab. 2). Aby byl tento přehled úplný, je vhodné doplnit, že ve 20. stol. byli damani stromoví chováni ve čtyřech zoologických zahradách v USA a v jedné ve Velké Británii (tab. 3). V následujícím textu se proto budeme zabývat pouze naším ostravským chovem.

První čtyři jedinci (samec a tři samice) damanů stromových přijeli do Zoo Ostrava z Tanzanie 16. září 2009. Všechny jsme umístili společně a vytvořili tak podmínky pro přirozený výběr jednoho páru. Chovnou ubikaci jsme vybavili větvemi s listím, hrubšími bidly, pěti kusy z jedné strany otevřených budek o různých rozměrech, zavěšených ve výšce 2 m nad zemí nebo pouze na zemi tak, aby každý jedinec měl svůj vlastní prostor. Předpokládali jsme, že je začnou využívat k úkrytům, což se také stalo. Zpočátku obývali zemní boudy, později ty umístěné v horních patrech.

V dubnu 2010 jsme odeslali samičku do Zoo Praha a získali nového samce a vytvořili dva páry podle hmotnosti a velikosti. Hmotnost našich zvířat v té době byla u samců 2 982 g a 2 564 g, u samic pouze 1 625 g a 1 351 g.

Oba páry byly a dále zůstávají umístěny v chovném zařízení, které má rozměry 2 × 4 × 2,5 m a je umístěno mimo expoziční část zoo, s konstantní teplotou (24 °C) i vlhkostí (52 %). Klíčovou záležitostí v chovu většiny zvířat bývá výživa. Krmná dávka damanů stromových v Zoo Ostrava se skládá především z listů různých druhů stromů, zejména vrby bílé (*Salix alba*), v. Matsudovy (*S. matsudana*), vrby *S. integra*, v. jívy (*S. caprea*), buku lesního (*Fagus*

Tab. 2 Daman stromový v zoologických zahradách světa od r. 2000. Sestaveno podle mezinárodní databáze zoologických zahrad (ZIMS). Číslo před čárkou uvádí počet samců a za čárkou počet samic. Všechna mláďata se podařilo odchovat.

Zoo	Příchody	Porody	Odchody	Úhyny	Stav k 1. 7. 2016	Chov v letech
Dvůr Králové	1, 0				1, 0	2012–dosud
Ostrava	3, 3	2, 2	1, 1	0, 2	4, 2	2009–dosud
Plzeň	1, 2		0, 1	1, 1	0	2009–15
Praha	2, 2		2, 0	0, 2	0	2009–16

Tab. 3 Daman stromový v zoologických zahradách světa do r. 2000. Sestaveno podle mezinárodní databáze zoologických zahrad (ZIMS). Číslo před čárkou uvádí počet samců, za čárkou počet samic a třetí číslo udává neurčené pohlaví nedospělého jedince.

Zoo	Chov v letech	Celkový počet jedinců
San Diego (USA)	1960	1, 0
Washington (USA)	1971	1, 0
Twycross (UK)	1974–79	1, 3
Chicago (USA)	1981–89	1, 1
Seattle (USA)	1982–92	1, 2, 1

5 a 6 Daman stromový v Zoologické zahradě Ostrava, kde se tato zvířata opakovaně rozmnožila. Za samicí se krčí 10 dní staré mládě (obr. 6), narozené 27. prosince 2015. Mláďata damanů se rodí vyvinutá, hned schopná následovat matku. Vyjma Ostravy se v chovu tito damani rozmnožili pouze v 70. letech 20. stol. v anglickém Twycrossu. Snímky J. Pluháčka, není-li uvedeno jinak
7 Prostředí obývané damanem stromovým. V podhůří Mt. Kenya ve východoafrické Keni. Foto Z. Hašek

sylvatica), dubu zimního (*Quercus petraea*), d. letního (*Q. robur*), břízy bělokoré (*Betula pendula*) a keřů ostružiníku maliníku (*Rubus idaeus*). Dále jsou přidávány luční byliny – jetel luční (*Trifolium pratense*), jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*), pampeliška (*Taraxacum* sp.), různé druhy kořenové zeleniny, v menším množství ovoce. Krmnou dávku obohacujeme granulami pro listožravé opice a pandy červené, vitamíny a minerálními látkami. Celkem jeden daman spotřebuje 0,5 kg potravy za den.

První mládě se narodilo 28. února 2012. Často sedělo na hřbetě matky nebo se schovávalo pod ní. V odpoledních hodinách se přesouvalo do boudy k samci, kterému také sedávalo na hřbetě. Prospívalo a střídavě navštěvovalo rodiče v jedné nebo druhé boudě. Za zmínku stojí fakt, že rozmnožující se pár vyměšoval na společné místo („záchod“), kdežto druhý nerozmnožující se pár měl hromádky trusu oddělené. Ve věku 3,5 měsíce jsme mládě (samec) poprvé zvážili (848 g). O rok později se 2. května stejnému páru narodila dvojčata, sameček a samička. Zatímco první potomek se lišil zbarvením od rodičů (byl šedý), dvojčata měla barvu shodnou s rodiči (hnědá). Mládě se rodí poměrně velké, vyvinuté – osrstěné, vidí a dokáže se samostatně pohybovat. Bohužel obě samice pocházející z volné přírody uhynuly v r. 2014. Jediná dospělá dnes žijící samice v Evropě je naše odchované mládě. Té se 27. prosince 2015 narodilo její první a celkově ostravské čtvrté mládě. Samice tak rodila ve stáří dvou let a 7 měsíců a pohlavní dospělosti musela dosáhnout ještě před druhým rokem života.

V současné době se ostravská skupina damanů stromových skládá ze čtyř samců (tři z odchytu) a dvou samic. Zůstává malá, ale stále naděje, že by ostravský chov těch-

to unikátních zvířat – zřejmě jediný mimo Afriku – mohl pokračovat i v budoucnu.

Citovaná a doporučená literatura je uvedena na webové stránce Živý.

